

Derfor mener jeg, at man skulde ophæve alle Mulcter, ogsaa Skolemulcter, og sætte Arrest istedet, sætte Fængselsstraf uden videre for Enhver, som ikke sørger for, at Barnet bliver holdt i Skole. Man vilde da ikke faae de mange Indsigelser imod Huusbønder og Arbeidsherrer, som man nu har. Der er mange af disse Godtfolk, der kunne være tjente med at betale Mulcten, selv naar man sætter den op til en Mark, men naar man giver dem nogle Dages Fængsel, vilde de nok blive vænede af med at holde Barnet fra Skolen. Jeg kan derfor paa ingen Maade gaae ind paa den Betragtning, som den høitærede Minister og ogsaa den ærede sidste Taler fremsatte, at man skulde kunne give en Lempelse i Skoletvangen for visse Børn. Jeg seer aldeles ingen Grund til at undtage nogle af Børnene, navnlig ikke dem, som den høitærede Minister nævnte, som i mine Dine ere nogle af de meest Hjælpeløse i Samsundet. Man skal huske paa, at Skoletvangen skal opretholdes for Barnets Skyld og ikke eftergives af Hensyn til Forældrene, og det synes mig ogsaa, at dette strider imod den Grundbetragtning, som den høitærede Minister med saa stor Varme udtalte, at han havde af Grundlovens § 85. Efter min For- mening bør der aldeles ikke være nogen som helst Undtagelse for Folk under nogetsomhelst Til- taar. Jeg troer, at det, at der paa mange Steder i Landet er en Opfattelse, der noget ligner den, der er gjort gjældende af de ærede Forespørgere, for en Deel er begrundet i vort Almue-skolevæsenes hele nuværende Tilstand. Jeg nærer ikke saa store Forestillinger om vort Almue-skolevæsen, som den høitagtede Minister har udtalt; for mig staaer det ikke saaledes, at vort Almue-skolevæsen giver en Underviisning, med Hensyn til hvilken man kunde finde sig i, at der blev flaaet Lidt af for den usormuende og hjælpeløse Deel af Befolkningen; for mig staaer det derimod saa, at vort Almue-skolevæsen er saa tarveligt, at der sandelig ikke er Grund til at lade sig Noget afkorte i, hvad det kan yde et saadant Barn. Hvad angaaer Spørgs- maalet om Skolens Ordning —, jeg maa maa- ssee for at undgaae al Misforstaaelse bemærke, at jeg selvfølgelig ved mine Ord ikke gjør nogen Indsigelse imod vore Læreres Dygtighed

og Iver, thi vort Almue-skolevæsen er, som det er, ikke paa Grund af disse Mænds personlige Iver eller Dygtighed, men paa Grund af den Omstændighed, som en æret foregaaende Taler har nævnt, at vort Almue-skolevæsen gaaer ud paa at skabe saadanne halve Theologer, jeg vil hellere bruge et andet Udtryk og sige Brøngbilleder af Theologer snarere end paa at skaffe Lærere for Folket, — da kan jeg med Hensyn til, hvad jeg forstaaer ved Lærere for Folket, i alt Besøntligt ganske henholde mig til, hvad der blev udtalt af det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Falleen). Jeg troer, at vil man have en sund folkelig Underviisning igang i Landet, og vil man vække den Aand i Folket og den Sands for Kund- skabers Betydning, som vi Alle maae ønske var almindelig i Folket, saa vil det være uom- gængeligt nødvendigt at omdanne hele Skole- væsenet væsentligt i den Retning, som blev nævnt af den ærede Taler, som jeg har om- talt, en Retning, som jeg forøvrigt ved tidligere Leilighed ogsaa har haft Antydning til selv at bringe i Grindring, nemlig den, at Skolen og Kirken blive skarpt sondrede fra hinanden, at Læreren Gjerning er at undervise i Alt, hvad der vedkommer det menneskelige, det borgerlige Liv, og at Alt, hvad der ligger udenfor dette, bliver Skolen uvedkommende. Jeg er over- beviist om, at naar vi fik Skolevæsenet ordnet paa en saadan Maade, vilde det ikke være længe, før det vilde gaae op for mange af dem, som nu lade haant om den Underviisning — og jeg tilstaaer, at det ikke er ganske uden Grund —, som tilbydes i Almue-skolen, hvilket kosteligt Gode det er for Barnet, naar dets Dje bliver aabnet, medens Tid er, for mange af de Ting, som kunne meddeles i Barndommen. Det er mig ubegribeligt, at man har kunnet have en fri Forsætning i saa mange Aar, som vi have haft den, uden at der fra Rigsdagens Side er blevet lagt en ganske anden Vægt paa Skolens Ordning, end hidtil har været Tilfældet, og det er mig ligeledes ubegribeligt, at man i Rigsdagen, hvor man mange Gange har staaet og vidtløftig talt om at spare 10 Rd. for Statskassen, har kunnet lufte Dinene for det umaadelige Tab, som Samsundet lider derved, at al den aandelige Kraft, som kunde have væ-